

No. 7.

Seftdeenâ, 13. (25.) Februar.

1871.

Ralka par gabdu 1 rubl.

N a h d i t a j s.

Korra sinnaſ.
Ceſſeſemmes ſinnaſ. No Ribgas: Ribgas-Volderajaſ dſeſu-jeſſeſ,
 — ſtohimeſieru mainiſchana Aleſſ. gimnaſtuma, — Ribgas Latw.
 beedr., — negantiſ grehla-darbb. No Kronſtatteſ: Larra-wihra laſſi-
 ſchanaſ bibliotela.

Ubrſemmes ſinnaſ. No Eſtreikijaſ: nelaime zur ſneega-lawini.
 No Rohmaſ: lehnina waldiſchana tur eetaiſaſ. No Franzijaſ: Ab-
 del-Kader. No Englandeſ: prinzeſſeſ Lawijeſ preziſta. No Kairo:
 wejja piſſehta uſeeta. No Indijaſ: Indeeſchu ruſpeſ paſr taggabeju
 larru. No Amerikaſ: baſchadaſ ſinnaſ.

Jannalaſe ſinnaſ.
 Latweeſchu reiſneeta ſinnaſ. Par ſtohlaſ beſtru ſwehtu preeku.
 Bil leelu dalku no Franzijaſ Wahzeefchi eenehmufchi. Bil zilweku
 diſhmo wiſſa paſaul. Waggaraſ un gruntigſ laila-pareggiſ. Graſ-
 matu ſinnaſ. Labbiſaſ un zittu prezzu tirguſ.

Preſiſtuma. Latzigas mantalſ lilteneſ. Paſubbiſ un attal atraſte.
 Wiſriſchi, lam peeneſ kruſtiſ. Smeeklu ſtaſſini.

Korra-ſinnaſ.

Wehletumeſ gan, la ſchahdu wirſraſſiu uſ preeſſchu
 wairſ newaijadſetu rakſtiht un la jau nahſoſchâ reiſâ war-
 retum neſt „meera-ſinnaſ.“ Berram arr, la laiſam meeru
 panahſ, bet galwoht arri jau newarram. Franſchi ar
 ſawahm runnaſ-wihru wehleſchanahm tiſ taht tiſkuſchi, la
 republitaſ miniſteru komiteju ſaſtaſdijufchi, lam par run-
 natajeem buhſ buht pee meera-derreſchanaſ un ſchee lungi
 wiſſi eſſoht apdohmigi wihri, taſ paſchi meeru taſro un
 tadeht mumaſ ta zerriba, la laiſam pee meera tiſt. Wez-
 jaiſ Tiârſ (Thierſ) eſſoht ſchâi waldiſchanaſ par preſidenti
 un taſ wihreſ arr eſſoht taſdſ, laſ labpraht griſboht meeru.
 Spanijaſ un Portugaleſ waldiſchanaſ Tiârſu jau atſin-
 nuſchaſ par taſdu ſawâ preſidenta ammata. Tad nu tiſ
 jawehle, la pee iſta meera-derreſchanaſ labbi iſdohtohſ.
 Gambetta gan, tur tiſ ween ſpehdamaſ, ar rakſteem un ar
 wahreem, laudiſ trazzinaja, lai paleel pee pirmahſ ap-
 nemſchanaſ, Wahzeefcheem nepadohteſ, bet lihdſ pehdejam
 pretti turreteſ un bij tam arr beedru deeſgan, tomehr
 wiſſa padohmſ netilla peenemſ. — No baſchahm puſ-
 fehm Wahzeefcheem peedahwajoteſ palihgi un padohmaſ

deweji pee meera-derreſchanaſ, bet ſchee atſalkoht: la wiſſi
 weeni paſchi pretti ſawu eenaidneeku eſſoht zihniuſcheeſ,
 ta arri weeni paſchi buhſchoht to meeru derreht.

ſinno arr, la taſ deenâ, tad pameereſ beigſchoteeſ,
 Bruhſchi par uſwarretajeem ee-eſſoht Pariſſe eeſchâ.
 Ar taſdu prahtu lepnee Franſchi wiſſaſ ſanemſ, ihpa-
 ſchi tad, ja meereſ nebuſ wiſ noderrehtſ, to newarr wiſ
 ſinnaht. Salka, la tur eſſoht deeſgan taſdu kauſchu arr,
 taſ uſ Wahzeefcheem ſohbuſ greeſchoht un draudoht teem
 pretti turreteſ. Bet tad peeminnaſ, la wiſſuſ larra-
 eerohſchâuſ Wahzeefchi jau panehmufchi ſawâ ſinna, tad
 Franſchi ar ſawu pretti-dumpoſchanoſ ſawu pirti tiſſai
 ſuhraſu ween padarritu.

ſchinnſ deenâſ kauſchanaſ nekur nawu bijuſe, jo taſ
 pameereſ taggad palizziſ ſpehâ wiſſzaur. Arr agral Wah-
 zeefchi ta eſſoht griſbejuſchi, bet Franſchi paſchi bijuſchi
 tee wainigeſ, taſ to pameeru wiſſzaur nepeenehmufchi, —
 ta taggad awiſeſ ſinno. Wehl newarr paſpeht Pariſſi ar
 prowijantu peepildiht, to taggad no wiſſahm mallahm
 peewedd. Tur truhtuma un badda wehl eſſoht deeſ-
 gan, un taſdi 600,000 zilweki ja-uſturroht labdarriſchanaſ
 beedribahm. Wehl iſdeen' daudſ kauſchu mirſtoht. Sa-
 ſſaitiſchi, la no 19. September 1870 lihdſ 3. Februar
 1871 Pariſſe nomirruſchi 78,000 zilweki. Pehz liſku-
 wahgeem plehſuſcheeſ ta, la wehl pullſt. 9 waktarâ deeſgan
 bijuſchi, kam to waijag un ar liſku rakſchanaſ ſtrahdajuſ-
 ſchi lihdſ puſſnaſte, lai gan liſku-razzeji pa leelai dalkai
 bijuſchi pawairoti.

Ta ta noſaulka wiſſu ſantu meera- un brihwibaſ-beedriba
 Genſ piſſehta Franſcheem dewuſe padohmu, lai gahda-
 joht, la pee meera teet, tad arri taſdâ gubernijaſ jano-
 doht prettineekam. Wiſſi jau eſſoht deeſgan darrijuſchi,
 la wiſriſchi pretti turrejuſcheeſ un republitaſ gobdu glaſ-
 buſchi, paſr to wiſſa paſaule brihnoteſ. Par ohtru reiſ
 eefahſt lauteeſ ar taſdu prettineeku, lam jau wirſrohta,
 buhtohſ neprahſtiba ween un wiſſi ſawu jauku ſemmi ween
 ar to iſpoſſitu un tad ir paſchâi republitaſ buhtohſ poſſtâ
 ja-eet. Tadeht winneem taggad peenahſoteſ meeru der-

reht, jo tik meerā warroht republika drohscha buht un felt. Ja wiini, kà tautas waddoni, to zeku buhschoht usnemt, tad wiini desmit reis leelaku uswarreschanu buhschoht panahfusch, neta Bahzeeschi un wiini tad gohdu un patezibu eemantofchoht pee wiffahm swabbadibu mihtodamahm tautahm, — tapat arri pee Wahzu tautas, kas patte pehzat swabbada tiffuse, no pascha prahta atkal atdohschoht, to ar sawu pabraku spehtu taggad teem atnehmuse zc.

Schis padohms gan naw smahbejams, tad tik Franscheem pascheem ween tas buhtu patihlams un peenemmigs. Barr buht, ka Wahzeeschi no sawahm praffischahnahm arr to atlaidih.

Wehl japeeminn, ka no wiffahm tahm gubernijahm un weetahm, to Wahzeeschi apnehmusch, tee pagehroht farramakfas, kas libds nosazitam laifam japeenes, un ja to nedarrifchoht, tad wiinu kiblam nemtus zilwetus subtschoht us Wahzsemmi zeetumä. — Weenu mahzitaju, Karl Mitroa wahrdä, no Kuscher draudses, 42 gaddus wezzu Wahzeeschi sanehmusch zeet tadeht, ka tas turrenes eedfihwotajus rihdijis us eenaida prett Wahzeescheem, farra-rih-lus pee sewis glabbajis un dumpineeleem isballijis, jaur to tad notizjis, ka tai nakti no 6ta us 7ta Februar tizjis us Wahzeeschu pulkeem schauts. Pehz farra-teefas spreeduma tas preefteris tizjis noschauts. — Tad wehl stahla, ka Elsfeschi un Lotringeeschi saweem runnas-wihreem usdewusch waldischanai nest preefschä, tai pahz to gabdajoch, ka wiini neteechoht peedalliti pee Wahzsemmes. Wiini fatfoht: „Wehs effam un paleefam tapat labbas kà faunas deenas Franzuschi; — Franzija tal ne-atstabs tohs, kas no wiinnas negribb schirtees.“ Wiini to nezeetifchoht, tad ar winneem grihbocht darriht kà ar tahdu lohpu-pultu. Tahds meers, to us tahdu wihst panahktu, nebuhtoh neyahds pastahwigs meers, tiffai pamocers ween, pehz ka driht atkal farfchs iszeltahs. — „Wehs Elsfes un Lotringas eedfihwotaji effam gattawi to farru no jauna eefahkt. Tadeht pasluddinafem sawu teesu, ka grihbam ar Franzju sawe-noti palitt; palittim zeefchi pee saweem peenahktumeem, sawu gohdu un sawu pasargadami.“

Tas wifs nu gan israhda, ka nehuhs wis weegla leeta, to meeru norumacht tahda wihst, kà Wahzeeschi to pagehr. Franschi, lai gan pahwarreti, wehl firdigi turrehs par sawu gohdu. — Pahz sawu wezzu keiseru Napoleonu tee nelo negribb sinnah un tadeht wehl naw simams, tahdu pehzat to ihstu waldischanu eezels.

Eelshjennes sinuas.

No Rihgas. Jau preefsch kahdahm deenahm te atnahfusch buhwmanni un inscheneeri, kas fataifahs pahz daugawu buhweht to pastahwigo tiltu, to jau femm gaidam un wehlejam. Tas te no pilssehtas puffes eefahftees ar to celu, kas pastes-nammam garram eet; schim tiltam buhs weens fleepu zeffchs, weens brauzams zeffchs un diwi kahjineektu zeffi, ta, ka tas isnahfs 45 pehdas plats, kas stahwehs us 8 stabbeem un weenä weeta buhs grohsams. Schim tiltam wajag libds 1mo November 1872 gattawam palitt. Ta teiz, ka tas meisters v. Struwe kungs, kas pee Kijewas pahz Dnepr-uppi wiffai teizamu tiltu buhwejis, arri scho daugawas tiltu effohht usnehmees buhweht. Wiina beedris, Single kungs, jau schaitan atnahjis. — 11ta Februar te Rihgä pee behrses-bankas tiffa naudas eemakfashana fanemta preefsch tahm isdohdamahm afzijahm preefsch Rihgas-Bolderajas dselsu-zekka, to libds ar to dau-

gawas-tiltu buhwehs gattawu libds tam pascham terminam. Schis dselsu-zeffchs eefahftees no Rihgas-Dinaburgas bahmucha un ees teescham pahz daugawu us Lohrua-falna un tad Rihgas-Zelgawas dselsu-zekkam pahri us seemela puffi libds daugawas grihwei jeb jubras preefschaj, fur labbu ohstu un fuggu-peelaischamu weetu eetafihis. Te buhs neween tas labbums un weeglums, ka tapat tee no Dinaburgas, kà arri no Zelgawas nahdami peefrauti waggoni warrehs teescham us Bolderaju eet, bet arri tas, ka, tad te Bolderaja ohsta buhs, tee leelee dampfuggi, kas itgaddos wairak us Rihgu nahf, te jo labbi warrehs sawas prezzes atraut, tadeht, ka daugawa naw deesgan dsiffa. Tad arri rudde-nos newajadsehs fuggem tik wehlu te pee pilssehtas palitt, fur pehzat par leelu makfu jateel zeffchs taifht leddu, jo pee Bolderajas ka ohsta allasch libds 1mo Janwar mehds palitt walka. — Schai dselsu-zekka beedribai pehz wiinnas liffumeem irr brihw par wiffceem dselsu-zekka wesumeem, kà arri no firgu-brauzejeem tilta-naudu nemt un tadeht naw wis jabihstahs, ka shahde krittihis, lai gan no teem 50 millioneem puddu Rihgä eeweddamahm un isweddamahm prezzehm tiffai masa dalka schim dselsu-zekkam par labbu nahf zc. zc.

No Rihgas. Rihgas awise „für Stadt und Land“ lassam, ka tas libdschinnigs Latweeschu wallodas floblmeisters pee Greeku parefistizjiga seminara un pee Rihgas-Aleksander gimnastiuma, Swan Petro-witsch Krauklis no biskapa Benjamin Ztra Febr. effohht eefwehtihis par preefteri pee Rubjenes Greeku parefistizjigas draudses un wiina weeta pee Aleksander-gimnastiuma par Latw. wallodas floblmeisteri eestahschotees Kaspar Kasparowitsch Weesbardis.

Rihgas-Latw. beedr. libdschinnigs preefschneeks R. Thomson sawu ammatu notizjis un, — kà Balt. wehstneffis sinno — 4ta Febr. runnas-wihru pults effohht eezehlis par preefschneektu to konsulentu F. Weinberg, par wiina pirmo weetneektu architektu S. Baumann un par ohstro preefschneektu R. Ramnberg, un par rakstu-weddeju floblmeisteru R. Gail.

— 19ta Februar walkarä Rihgas-Latweeschu beedriba swehtihis sawus gadda-swehtfus, us to brihw nahf beedreem un jaur beedreem eewestceem lauzineekteem. Galda biffete makfahs 1 rub. 25 kop. — 20. Febr. teäteris, dsedafschana un weesibas walkars.

Wehl no Rihgas. Schoreif mums atkal to stabstih pahz breefmigu grehka-darbu, pahz to gan labbak fluffu zeestum, ja negribbetum ar to semmju kaudihm atkal parahdiht, kahda grehka kriht daschi no semmehm eenahfusch zilwefi, kas neppeh jewi sawaldiht. 4ta Februar dokteris Starck Pehterburgas ahrihgas polizejas dattai sinnoja, ka Basnij-eelä numm. 6 Schwech mahjas fainmeeze scho aizinajuse ismelleht wiinnas deenest-meitu, to pee Kohfes pagasta peeder-rigu Gewu S., jo wiinnai rahdotees, ka ta bijuse us grubtahm kahjahm un leekotees, ka ta jau fleepen

effoht dsemdejuse. Dokteris turp aischabjis, atadda, ka winna jau dsemdejuse. — Kad nu mahjas fainneeze likkuse pehz ta behrna melleht, tad to atradduschil malkas-schubni appalsch ehweleu staidahm passchptu, ar leelu gresumu palauti un bijis jau pawissam nobst. — Pehzal tabs pilsschetas dalkas pristaws un kwartal-offizeers aischabja to wissu ismelleht, un atradda malkas-schubni us grihdas, ka arri pee see-nas un pee labda turpat hubdama zirra affins-sib-mes. Tam sem ehweleu staidahm atrastan behrnam, meitinai, pee palautscha bij 4. zollus dista gresuma waina. Ta kalpone Gewa newarreja leegters, bet isteiza, ka tai rihta agri, kad wehl tumisch bijis, winna behrnu dsemdejuse. Gesahkumã gan grihbeja leegt, ka winna to behrnu nomaitajuse, bet wehlat tal isteiza, ka ar nass to nofahwuse. Grehzeineeze tiffa aischweta us polizejas sminneeku nammu un no turrenes teefas sawu ismellechanas-darbu ar winnu turechs. Pa tabm 2 deenahm, 6ta un 7ta Februar, diri no falla pahwarreti zilweli atrasti: weens salbats, kam rohtas un labjas nofalluschas un ohtra palaidiga seewischla, pawissam nofalluse; pee abbeem derschana bijuse wainiga, ka zetta falla meegs teem uskrittis. Sta Februar no rihta labda nammã leela Kalei, eela atradda jaunpeedsimmuschu meitinu us treppelm noliftu.

No Kronstatts. Preeesch labda laika tur labdi leelgabbalneeku armijas offizeeri sadewuschees be-dridã un nodohmajuschil, ectaischt grabmatu trah-jumu preeesch lassichanas saldatem. Sakla preeesch to naudu salasscht un sanabza til dauds, ka warreja sapirkt tabs waisadsgas grabmatas, awises, semmes-labrtes, globbus &c. Tad nu jau 25ta Dezember p. g. wiss bij til tabt fataischts, ka lassichanas istabu warreja atwehrt, — kas ectaishta leelgabbal-neeku skohlã un kuhl, lassitaju gaddijahs papilnam. Scho pulku saldati wissi prohtobt lasscht un zaur to nu arri wehl tas labbams, ka saldati wais nedansotees pa wakkas laiku apfabrt un ne peedferro-tees, tapehz, ka teem taggad dauds derrigals laika kaweklis.

Ahrsemmes sinnas.

No Chstreitijas. Lassitaji jau agrafas gaddos dab-bujuschil lasscht, ka noteel tais semmes, ka Schweize un Tirole, tur warren augsti kalni un kad no scheem kalneem sneega strehki jeb lawines fahf gabstees us semmi. Sneega piffa no kalna us semmi welda-meess paleef arween leelata un to til zetta aishwerr, kalna woi klints gabbalus, rajj libd us leiju. Kai Deews tad til farga to zeemu, woi weentuta mahju, kas leija preeeschã trahpabs; to tad pawissam apberr, woi arri pawissam fadausa libd ar wisseem zilwe-teem un zitteem dschwem raddijumeem, kas tur eel-schã. Ja, ta eegabschabs labda uppe, tad uppes updens pah frasteem eedams, appluhdina to aprinki

zil tabt til warr aischneegi. — Ta nu taggad no-tizzis Tirole, tur 19ta Janwar pulstien 7 wakkarã no ta 7560 pehdas augsta Helms kalna sneega la-wina sakla gabstees us semmi ar leelu trohffni, kas ka wehtra kauza un swilpoja, wissus alminus un kohfus libd raudama, kamehr netabt no Weit-zeema semne nogabschabs un isputteja. Bet schi sneega-lawine, kas wissas zeema ehtas satrihzinaja, usgab-sabs labda fainneela, Josef Smertosler, mahjam, kuthim un schubneem wirsa, to pawissam apbehra un pa daktai salautija. Wissi 10 zilweli un mah-jas lohpi bij tais druppõs awalti un til mahjas fainneekam ween, ka zaur brihnamu, bij isdewees tai listai isbeht. Trohffnis wissapfabrt sazehlabs leels un zeemã ar pulstineem tiffa swannichts, us to 200 spehzigi wibri sawulsejabs ap to nelaines weetu. Leela laime bij ta, ka wissi pee-auguschee zilweli mahjas appalscheja ruhme bij paliffuschil, kas tiffai bij saspeesta un ar balku druppeem un sneega pee-pilbata, zittadi teem hubtu notizzis tapat ka teem di-weem masem behrneem, kas augschitaba gullejuschil un ar mahjas balkeem tiffuschil tabt aischweesti prob-jam. Palihgeem, kai gan gruht un bailigi strahda-dameem, tal isdewahs wissus astonus leelohs zittu, paffat zitta, dauds woi meh draggatus, no sneega-tappa dschwus isdabbcht aherã. Tiffai tas 80 gad-dus weys tehwa-tehws bij palizzis sweits. Wissi mahjas lohpi bij pohsta gabjuschil un til pahri aitas, kas ihpafcha weeta eeruhmetas, bij paliffuschas dsch-was. Leelas isbailas un wainannas sagrabba to wehl jaunu un ar stipri sadraggatu mahi par win-nas pohsta gabjuscheeem abbeem behrneem un ta ne-maj naw eepreezinama. Wehl dauds zittus breefmas darbus pee augdameem kochteem pahtrahdajuse schi sneega-lawine, ka bail effoht to wissu uskattoht.

No Rohmas. Stalijas waldischana ruhpiji ween strahda pa Rohmu, wissas leetas ectaisidama pehz saweem liffumeem. Spreesch, kurras pilles hubs eenemt preeesch waldischanas un teefu nammeem un kas wehl no jauna jabuhwe, to hubs tuhlin preeeschã nemt, lai laudihm, kam pahritschana truhst, hubtu darbs un pelaa. Sinnams, ka pah to arri runna un spreesch, labda teefa un dalka pahwestam jadohd preeesch winna pahritschanas un waldischanas gobda. To nu gan neweens neprassa, woi pahwests, ka libds-schinnigs Rohmas fainneeks, arri ar to buhschoht moera. Schis wezzais tehws, zil sinnam, wehl ar-ween paleef pee sawa nemaldiga prabta, ka pretti-neekeem nepadohschotees un ka beidscht tal winni, tee prettineeki atfal no Rohmas pasuddischobt. — Sin-nams, ka dauds weetas pahwestam draugu papilnam, kas Staleeschus lamma par warras-darritajeem un sohla teem to laupijumu atfal atraut, jo pahwestam peenabkotees arri sawa ihpafcha laiziga walsts, lai winseh jo pilnigt un wakkigi warretu sawu garrigu-ammatu kohpt. — Taggad, kamehr Giropa un ihpa-schi wissa Wahsemme ar to Trantschu karu darbo-

lahs, Italijai nefas naw zekâ; bet kas warr sinnacht, lâ wehlat klahfees.

No Franzijas. Zittureisejs Alschibres Kabileeschu walbineeks, Abdel-Kader, kam Frantschi semmi nehmuſchi un paſchu zeetumâ turrejuſchi, lamehr Napoleons to atkal palaida us brihwahm kahjahm, tas errojotees, la Frantschi Alschibre effoht islaiduſchi tahdu flawu, itt la winsch buhtu turrenes Arabeeſchus us dumpi ſtubbinajis, no Frantschu waldischanas ſchinni laikâ atrautees. Winsch nu nodewodamees rakſtoht, la tas ne-effoht teefa un ſcho ſawu prettirunnaschanu taggadejai waldischanai Bordo pilſſehta peefuhtijis. — Salla, la ſchis wezzis lihds ſchim no Franzijis dabbutis gadda-naudu un nu winnam effoht bail, la Frantschi us preeſchu winnam to ne-atraujoht, — tahdas ismelstas wallodas tizzedami.

Sawâs ſcha nummera larra-sinnâs laffitajeem jau effam stabstijufchi, lâ taggad pa Franziju eet un te preeſchâ atkal usees sinnu, kas israhda, zil dauds no Franzijas semmes un eedſihwotajeem ſchim brihſcham irr Wahzeeschu warrâ. No abraham puffehm irr zihnijufchees latris pehz ſawa ſpehta un nu irr aishnufufchi til taht, la drihs ta deena buhs klacht, kas israhdihs, woi paliks pawiffam meerâ, jeb woi wehl zihniſees us preeſchu. Sinnams, ja Frantschi paliks pee Gambetta zeeta prahta un apnemſchanahs: neweenu ſprihdi semmes ne-atdohht prettineekeem, tad jau meers gan nebuhs. Bet woi Wahzeescheem, tahs gubernijas dabbutufcheem, arri leels preeks un paſtahwigs labbums no tahm buhs, kas pahr to warr galwoht? Turrenes eedſihwotaji, lâ dſird, nebuht negribboht pee Wahzsemmes likt peedallitees labbâ prahtâ, jo tee ar Frantschu buhſchanu un waldischanu jau zeeti ween apraddufchi. Sinnams, la ar laiku tâpat gan aprastu arri ar to jamu buhſchanu, — bet zil ilgi ar to ees!

No Englandes. Englande atkal kas ſawadi notizzis, pahr to teem deesgan to runnaht. La tahda leeta, to zittas tautas buhtu ar plattahm azzihm usſkattijufſchas un par leelu brihnumu turrejuſchas, bet Englandeefchi, apdohmigi laudis buhdami, tâ nedarra wis. Naw wiffai fenn, la Chſtreiku keiſers n ofawas familijas iſſtuhma weenu familijas lohzeelli, kas laulibâ eedewahs ar draugu no semmakas dſihwes lahrtas. Tâpat arri notizzis dauds zittâs weetâs neween pee leeleem walbineekeem, bet arri pee firſteem, grahſeem, muifchneekeem, birgereem, — ir pat pee semneekeem, kam leelaks putraims pee degona. Tadeht newarr wis par kaumu nemt, la dascheem ehrmiga nahl preeſchâ ta sinna, la Englandes prinzeffe Sawiſe faderrejuſehs ar erzogu von Lorne, ar to Merz mehneſi buhſchoht kahſas un kam Englandes miniſteri jau noſpreedufchi no walſis mantas puhrâ doht 30,000 mahrzinas ſterliau. Sinnams, la Englandeefchi arr pahr ſcho leetu gan runna, la tahda prinzeffe, kas beenâs — ja tâ eegadditohs —

warretu arri palikt par semmes walbineezi, taggad apprezzejotees ar weenu pawalſtneeku, kas gan augſts wihrs no dſimmuma, bet kas wehl nefahdu flawasdarbu naw isdarrijis un kas til ween pee ſawa tehwa semneekeem gohdâ ſtahwoht, — tomehr wianni to ne-usſlatta par nefahdu negohdu un kaumu. Zitta leeta ta, ja kahds prinzis buhtu apprezzejis weenu deenestmeitu, tad to gan par walbineeku wairs nepekenentu; bet ja walbineeks jeb walbineeze ſew draugu nemtu no semmakas lahrtas, — tad wianni nekâ newarretu pretti runnaht, — jo tahdi effoht wiannu liktumi.

No Kairo pilſſehtas, Egipte, rakſta, la pee tahs pilſſehtinas Dell-el-Zahub jeb „Zuhdu-kalnâ,“ diwi ſtundas dſelſu-zekâ brauzeena un weenu ſtundu to kahjahm eet no Kairo, usgahjuſchi atleekas no kahdas wezzas pilſſehtas, to laikam Zuhdi ſawâ laikâ tur buhwejuſchi. Sinnams, la to taggad usgahjuſchi ar semmehm apbehrtu un lihds ſchim effoht weenu tempeli jeb baſnizu un alku usrakſufchi, kas no ſtaifſtaka flihpeta alabaſtera taiſſtas, kur wehl ſtaidri laſſami rakſti un arri mahju rindas atrohdotees.

No Indijas rakſta, la arri Indeeſchi labpraht un lahrigi laſſoht tahs sinna pahr ſcho Giroppeſchu karu. Rakſuttâ un tur aplahrt tahda sinna isdaudſinata, la Wahzu uswarretaji no Frantscheem buhſchoht pagehrecht to atleekumu, kas teem wehl effoht Indijâ, prohti to pilſſehtu Pondiſcheri ar wiannas aprinki un ar teem 200,000 eedſihwotajeem. Tad nu wianni, tee Indeeſchi, eedohmajufchees, la ja Wahzeefchi no Frantscheem buhſchoht dabbutufchi wiſſu, to lahrojufchi, buhſchoht Englande atreeblees par to, la ta ſchinni larra prett Wahzsemmi ſlitti iſturrejuſehs, prohti, la ta Wahzsemmes eenaidneekeem karraerohtſchus peefneegufe, — par to nu, kad tai jau kahds gabbalinfch Indijâ buhſchoht peederrecht, ta mahſſchotees arri Englandes Indijai wirſu un to panemſchoht. Tadeht nu Bengales eedſihwotaji Englandeefcheem dohd to padohmu, lai ſchee bez kawefchanahs Pondiſcheri atpehrloht, pirms Wahzsemneeki to dabbutufchi ſawâ warrâ, — tad buhſchoht Wahzeescheem rehſens fajaukts un ſchee palikſchoht meerâ. Woi nu tas tâ teefa woi naw, tomehr Englandes leela awiſe „Teims“ ar to sinnu lohti diſchojahs, ar to gribbedama israhdiht, zil labba tur taggad wiannu waldischana effoht, la tai Indeeſchi til padewigi, un la wianni ſawu uſtizzibu israhbijufchi ar to, la waldischanai padohmu dewufchi, lai til wiannus usfauzoht us larra-deenesta, — wianni eefchoht labbâ prahtâ — lai til dohdohht ſcheem erohtſchus rohtâ, — tad gan redſeſchoht.

No Amerikas rakſta, la ſabeedrotu walſtu wehſtneekam Seeward Japanas walſte Jeddo pilſſehta parahdihts tas wehl nedſirdehts gohds, la winsch paſchu wiannu walbineeku Mikado dabbutis redſeht pee wiſſa auguma. Lihds ſchim wehl neweenam ſweſchineekam tahds gohds ne-effoht notizzis un tas jau bijis laimigs, kam wehlehts redſeht wianna waigu woi til ap-

paſſch-frahrtus. Tahds patz gohds wianam parah-
dihds Reihnä, tur Pekinas pilsehtä ar walddidamu
prinzi Kung kohpā bijis.

Amerikas Wahzeefchi pa leeleem pulkeem walddi-
ſchanai usmahfufchees fuhdsedami pahr to leelu ne-
taifnibu, ka Amerika Wahzsemmes eenaidneefkeem Fran-
tſcheem karrä-eerohſchus fuhthoht un tahdā wiſſe to
karru pawilzinoht. Tas tal effoht par launu, ka
patte walddiſchana ſawds fabrikds leekohht ſtrahdaht
preeſch katra, kas til to paſtelle. Amerikaneeſchi arri pahr
to fuhdsahs, ka pee deenwidneefkeem wehl ne-eijohht
tä lä waijaga, tur effoht pulkeem dumpineeki un lau-
pitaji, kas dſihwi padarroht nedrohſchü un tadeht
Waſchintonē ſanahloht pee walddiſchanas fuhdsibas
papilnam ween. Wehl neta newarroht gohdigu dſihwi
tur iſten nodibbinahht, jo laudim wehl gruht aiſ-
mirſt tohs wehrgu laifus, kad weegli warreja pahr-
tikt un paſcheem nebij jaſtrahda.

Jaanatahs ſinnas.

No Sahrbriſkes, 6. (18.) Februar. No Werſaljes ſinno:
Keiſers jau daſchas deenas ſawahjis, ſchodeen leetahs at-
labbojees. Prinzi Albrechts, kas arr bij wahſch, labbo-
jahs azzim redſoht un drihs reiſohs us Berlini atpallat.

No Bordo, 7. (19.) Februar. Tihrs ſatta, ka effoht lohti
waijadſigs, karram gallu darriht.

No Berlines, 10. (22.) Februar. Werſalje no Wahz-
deenwidduſ walſtehm miniſteri ſanahfufchi pee meera-no-
runnas ſlaht buht. Frantſchu meera-derretaji Pariſſe ſa-
nahfufchi un tee wiſſi peederr pee tahs meerigatahs parte-
jas. Runna, ka pameeru wehl pagarrinaſchoht lihdſ 20tu
Februar (4. Merz).

No Werſaljes, 10. (22.) Februar. Waſſar grahſ Bis-
marks ar Frantſchu miniſteru Thiers ſarunnajahs, deht ka
Bismarkam reiſu reiſahm bij pee keiſera ja-eet un zur to
pameers pagaidam tillä wehl pagarrinahts us 2 deenahm,
tas irr: lihdſ ſwehtdeenas waſſaram.

— 11. (23.) Februar. Pariht gan buhs ta meera-der-
reſchanas norunna pawiffam iſdarrita. Lautas weetneeki
taggad ar to darbojahs. Generalis Schanzi iſlaidis ſinnu,
ar to iſtrahda, ka wiſſch gribb atkal karru ſahlt, ja Wah-
zeefchi pagehſchchoht kahdu ſemmes gabbalu no ſcheem pa-
turrecht. Troſchib negribb pakaut Wahzeefcheem ee-eet Pariſſe.

No Stokholmes. Sweedru ſehninſch wehl ditti ſlims un
Rihä-Gohſu-ſemmes erzogs wiſſa weeta par pagaidu wal-
dineeku eezelts, ka lai walſis-darriſchanas netittu aiſkawetas.

Latweefchu reiſneeka ſinnas.

(Statt. Nr. 4.)

Peezehlees gabju un eelaidu. Lee bij ſaldati, kas
manni aiznaja tuhlin us polizeju eet. Tur nogah-
juſcham, man tillä paſneegtas mannas leetas, to
waſſar waſſarā man nonehma, lä pullſteni, piſtoli,
naſi un papihrus un turklaht ſazzija, ka es ne-effoht
aiſturrans, lai ſtaigajohht ſweils. Tä tad dewohs
attal ſawā zetta us Strahsburgu un todeen' no-
ſtaigaju lihdſ Rehl pilsehtinai, kas Strahsburgai
taifni pretti. Bet kad jau waſſars bij peenahjis,
tad dohmaju tepat nakti pahrgulleht un rihtā par
rohbeſchas-uppi, kas irr ſtarp Wahzſemmi un Fran-
tſchu ſemmi, Strahsburgā ee-eet. Bet kas to dohs!
Nakts-kohrteli të dabduht bij weltigas eedohmas. Të
tillai ſaldati bij par lungeem, jo tee wiſſas mahjās

eekohrteleti. Tadeht ſawu zetta-ſohmu paduffe neh-
mis, dewohs us Strahsburgu. Bet lihdſ Rein-uppei
nogahjis, paliktu atkal bes padohma. Tiltz bij iz-
plehts un ar plohtu wairs nezehla, un es nu biju
appafſch ſillas un dſeſtras debbeſ welwes. Nejauf-
ſchi eeraudſiju weenu puifu, kas ar maſu laiwinu
fluſſam pa uhdens wirſu liddinajahs. Gabju tuh-
wal un ſohliju tam maſahht, ja wiſſch manni pahr-
zeltu pahri, — to tas arri apnehmahs. Til knappi
ohtrā mallā tizzis, të atkal eeraugu waſſs-ſaldatu,
kas bahrgi man uſfauz, kur es eedams? Atbildeju:
„Us Strahsburgu.“ Tas runnaja wehl tahtat un
wairaf bahrgus wahrduſ, bet pa franziſſi, to es ne-
ſaprattu; til ſaprattu, ka es ne-effoht labbi darrijis.
Tapeh; kahpu atkal ſawā laiwinā un gribbeju atkal
atpallat us Wahzſemmi braukt; bet ſaldats ſinti no
plezzeem nonehmis un gaili uſwilzis, blaui un breh;
jo ſtiprafi. Wai tad nu nelabbais, — nupat wairs
labbi nebuhs! Tadeht kahpu atkal us ſauſas ſem-
mes. Tad peenahht ſaldats ſlaht, un ar rohku meſ-
dams, pawehl wiſſam lihdſ eet. Nu man gan bij
nelabbi ap ſirdi, es gabju lä prett kalnu. Manni
dſinna tä daſchdeen' wangineeku, kamehr pilsehtä
eekſchā. Të nu pa nakts tumſibu gabjam pa da-
ſchahm eelahm, ka patz neatlahrtu, kur? kamehr
manni peewaddija pee kahda leela namma, kur at-
kal ar pullſteni paſſandinajohht, durris atwehrahs un
man pawehleja eekſchā eet. Ta iſtaba bij ar daudſ
lampahm apgaismota un wezs firmgalwis lungs ſeh-
deja pee ſawā rakſtama galda. Saldats nu neh-
mahs ſawus leelus garrus pahſarus Frantſchu wal-
lodā tam preeſchā ſlaitiht. Peh; tam wezzais lungs
us manni greeſees, ſahlt manni iſwaijacht: no kur-
renes effoht un kas par wiſru? Atbildeju: „Eſmu
Kreewuſemneeks.“ No mellejohht un kur eedams?
„Eſmu reiſneeks un gribbu no ſchejenes us Pariſſi.“
„Kahdas darriſchanas jums tur?“ „Til ſawas pa-
tiſchanas deht gribbu ſcho ſemmi iſreiſohht.“ „Kur
juhſu parahdiſchanas?“ Us to wiſſam paſneedsu
ſawus papihrus. — „Tä tä, nakti paſleppen pahr
Rein-uppi nahht — us Pariſſi — ſcho ſemmi iſ-
reiſohht, to tas wiſſ noſthme un kas galwo, ka ſchee
papibri riſtigi? Juhſ tillat eeflohdſiti us wiſſu
muſſchu.“ Kad tam waizaju: Kadehht? tad par at-
bildu dabduju til to: „Juhſ eeflohdſihſ, kur ne
gaismu neredſeſeet, jo juhſ ne-effat wis Kreewſem-
neeks, bet Bruhſis un ſpijohns, lä to no juhſu wal-
lodas warr nopraſt.“ Es nu nehmoſ tam teikt un
iſſklaidroht, ka ne-eſmu nelahds ſpijohns, — bet tas
neko nelihdſeja. Manni atdewa ſaldateem un ſchee
manni aiſwedda us krepoſti un eeflohdſija arr riſtigi
tahdā zeetumā, kur wiſſgaischata deenā knappi patz
ſewi warreju eeraudſiht; të bij pawiffam zittadati,
nelā Wahzſemme. Kad jau to pirmo nakti un deenu
tur biju pawaddijis un manni neweens neapmelleja,
tad gan wairs ſmeetees newarreju, bet man nahza
prahtā wezza lunga wahrbi — „us wiſſu muſſchu.“

— Kas tad warreja pahr manni to sinnast, jeb kas warreja mannas pehdas fadscht tabda nemeera laika? Pehz diwahm nassihm un diwahm deenahm tal nahza ta schehlastiba, ka tiffu pee pahrlausfchanas fants tabda weeta, fur wairaf fungi bij sapulzejuschees. Iht falkoht, pa stundas laiku biju attal us brihwahm labjahm un warreju sawu zekku tablat staisgabt; tomehr ne wis us Frantschu semmi, bet us Wahzsemmi atpaffat. Tee fazzija, ka tablat Frantschu semme man warroht wehl flittati klabtees un tadeht fubtija saldatu libds, kas manni attal pahr Rein-uppi pahri us Wahzsemmi pahrwaddija. Ka nu man tur katru reis wehl gabjis, pascha larratrakkuma widdu, to te negribbu aprastit. Tiffai to teifschu, ka tiffa aisdibta manna tralka larraluste, kad gribbeju redseht, ka enaidneefi sasweizinafees. Es nonahzu us Klattati un gribbeju tur tabdu laizinu apmestees, to flattinu noskattitees, jo dsirdeju, ka Prubsehi ar Frantscheem tur buhschoht piruo reis mehrotees. Riktigi, ta arr bij! pehz neddefas laika tee taiffjabs us darba gattawi. Gribbedams larralauku labbati pahrsattit, uskabh Durmerschein kalna, ne pilnu wersti no larraplatscha. Jauka isskatta gan te, bet — kahds behdigs trohfnis! To wiffu redsoht un dsirdeht ja-issauz: „Pohst! pohst wirs semmes nahzis!“ La zeema seeweefchu raudschana un waimannaschana, masu un isbeedetu behninu brehlschanna jau zilweku aushm irr nepanessams trohfnis; bet kad azzis mett us to larraplazzi, kas ka aiskustinabts uhdens wilnoja, un aushs duhza ta leelgabbalu ruhlschana, sirgu sweegschana un to paffat palikkufchu eewainotu saldatu waideschana, kas irr neaprastams, to firds tad fajubt tabdam, kas to wehl nefad naw peedshwojis. Buhtu wehl ilgal noskattijees, ja nejauschi tabda lohde manni neubtu isbeedejuse, jo ta mannu labjas stilbu drustu jamaitaja. Dohmaju deesgan prahgti darrijis, kad biju nostabjees pawiffam sabnis un pascha kalna galla, tomehr mans aprehtens nebij riktigs prett winnu flintehm; tahs nefs besgalligi tablu. Nu bij tabdas trihs deenas lasareté japaleel, kamehr sawu wainu fadsedeju. Scha un ta pahrbaudihis, neusdrohschinajohs ilgal tai breefmu widdu palitt; tapehz ar abtreem sohtheem bes atpaffat-stattischanahs dewohs zaur wiffu Schweizju zauri, gan drihs us rohbschahm stary Franzju un Italiu, libds Genf pilsehtu, fur taggad scho grammatu rakstu. Te gribbu drustu atpubstees un tad eet Italiu eelscha. Genfe irr jauka pilsehta, Genf-esera mallá stary diwahm straujahm uppehm. Genf wairs neruma wahzisti, lai gan ta peederr pee Schweizu semmes, bet runna franzisti un italisti. — Wahzeeschus te mas warr atrast. Tad nu drihs ween zereju Jums rakstih no Rohmas un Neapeles. Weidsoht firsnigi sweizinu sawus dabrgus un miblus wezzalus, raddus, draugus un pahstamus ic. Dshwojeet wiffi sweifi! Genfe, 30ta Juli 1870.

K. Behr in.

Par skohlas behrnu swehtu preeku,*)

furru pats esmu redsejis un libdsbaudijis tanni 28ta Dezember 1870ta gadda, Mas-Sumpraw-muifchas pagasta Krusta-skohla, sche usdrohschinajohs lassitajeem drustu pahrsattit. Seela eglite mirdseja skohlas istabas widdu, ar wasku swezzitehm no weetas apsprawta, libds ar dauds daschadahm spohschi mirdsedamahm leetahm pee eglites no behrnus mihledamahm rohlahm peekahrtas. Apflahs galbs, pilns ar staisstahm, spohschahm schinkibahm, kas no augstizeenijama basnizas pehrmintera-leelfunga, rahtsfunga von Boetticher un zeeniga draudses mahzitaja Th. Kroeger apghdatas, stahweja blakkam; ar wahrdeem katru leetu peeminneht buhtu par garri un arri par welti. Kad zeenigs draudses mahzitajs pehz pulstten 7neem atbrauzu, tiffa wiffas tahs wasku, ka arri dauds zittas swezzes aisdedsinat, ka wiffa seela skohlas istaba spohschi spihdedama arri katra klabt buhdama firdi preeka un libgimibas starrus isplattija. Skohlmeister fungs Fr. Weinberg, durris amehris, 70 skohlas-behrnus, kurri schinni gadda skohla wet un ohtra lambari bija sapulzejuschees, eelaida libds ar dauds behrnu wezzafeem. Skohlas behrni mirdsedamu egliti uskattidami, ussahla to dseemu: „Lai wiffas mallas gamile, Mums glabbeis nahzis pasaulé un t. pr.“ Tad draudses mahzitajs rumar us behrneem turreja, kas labbi patikkahs dsirdeht, norahdidams us debbeschigu preeku, pehz kurra mums no pat sawahm jaumibas deenahm jadsennahs un to skohla jaw warram mahzitees. Tad draudses mahzitajs ar skohlmeister fungu tahs daschadas mantas, kas katram skohlas-behrnam nowehletas, isdallija. Kad wifs bija isdallibts, kas us galda un pee eglites karrajahs, tad skohlas-behrni wehl daschadas dseeminas Latweefchu un Wahju walloda us balim no dseedaja un pehz dseedaschanas kahds mas skohlas behrns, no 8 gad. wez., preekscha stahjees, ar scheem wahrdeem pateizahs: „Augstizeenijamam rahtsfungam von Boetticher un augstizeenijamam mihlam draudses mahzitajam Th. Kroeger, es masajs behrnisch nahku wiffu skohlas behrnu weeta pateittees zil mahku un zil spehju par tabdu preeku, to scheit baudijusch, fur firds un prahts mums libgsnojahs; kad spohschas dahwanas sche usskattam. Gan effam wahji behrni ween garrá, bet tomehr zil jaw prohtam, mehs wiffi lohpa wehlamees: tas schehligs Deews lai muhs usturr' scha gadda heigumá, un jaumu gaddu ussahlt, ar meeru un preeku un wesselibu! Tad wehl wisseem, dseemu dseedadami, wehlant: „Labbu deenu, meeru, wesselibu, Wisseem no firds wehlejam“ un t. pr., un t. pr.

Par tabdu preeku, lo Sumpraweefchu skohlas-behrni tanni deená baudijusch, ne ween behrneem tas brihdis paliks peeminná, bet arri wisseem zitteem kas to redseja, jo tahds preeks wehl semmju skohlas mas gan

*) Pallabban eesubhtis, tadeht naw mihju waina, ka it taggad dohham lassit.

atraddisees. Lai tas sechligs Deews labprahligi usurr un frehti wiffus tabus apgaboneetus, kas par to irr gabdajusehi, samu publiku un abrtawu us to netaupidami. P. D.

Sit leclu dalku no Franzijas Wahzeeschi eenehusch.

Pehz taggadejahm istaistahm stanaahm Wahzeeschi no Franzijas dabujusehi sawa warrā 25 gubernijas pawiffam un 3 gubernijas pa daktahm. Tahs 25 gubernijas, ko Wahzeeschi pawiffam sawa warrā dabujusehi un no kurrabm Franzijai taggad nekahds labbums naw, tahs aizenem 2640 kwadrat-juhdses ar 12 millioneem eedschwotaju, kas 62 millionus franku grunts-naudas maksa. No tahm 3 pa daktahm aizenemtahm gubernijahm arri 3 milioni ektares semmes, 2 milioni eedschwotaju, kas 15 millionus franku grunts-naudas maksa, irr Wahzeeschu warrā. Kad nu wiffa Franzija 54 milliones ektaru semmes eeneem, no ka 18 milioni ektares no tabs irr eenaidneeku rohta, libds ar 39 millioneem eedschwotaju, kas pawiffam 160 millionus franku grunts-naudas maksa, tad no Franzijas weena treschdalka semmes un wairaf la weena treschdalka eedschwotaju irr eenaidneeku warrā. Wehl jo webrā leektams te irr tas, ka tahs gubernijas, kas Wahzeeschu rohta, irr tahs baggatatabs un augligatabs, kas arri to leelako dalku grunts-naudas maksa. Schabs arri tabs stipratabs gubernijas, ku Wahzu karra-wibreem waijadseja kahdas 25 stanstes jeb krepostus nemt; ka Lichtenburgu, Lizensteini, Mersalu, Witri, Mortieh, Strahsburgu, Neibreifach, Schlettstedt, Falzburg, Tul, Werding, Soafong, Laong, Mez, Diebenhosen, Longwi, Mehstär, Mongmedi, Sedan, Norkoa u. u. Ves tahm wehl daschas stipras pilis tikka eeneentas. Jo gaischi apleezina scho guberniju stiprumu karra-laila tas, ka Franzija patte no Wahzsemmes gribbedama drohscha buht, te daudj stanstes buhwejuse un karra-waijadribu fabrikus jeh-luse. Ghsafe un Wahzu kotringa ween atrohdoht feschas stanstes, kas pee wiffu-stipratahm skaitamas, la: Strahsburga, Belsobre, Neibreifach, Bitseh, Diebenhosen un Mez; 4 stanstes, kas atkal pee obtras kabrtas peeskaitamas, la: Schlettstadt, Falzburg, Morsal un Lizenstein. Te wiffur daudj karra-rihtu magasthnas, pulwera-fudmallas, karra-eerohtschu fabriki un t. pr. Woi tad brikhums, ka Wahzeeschi til kabrigi tabs stipratabs 2 gubernijas preeksch jewis panemt un Frantschi atkal til stihwi no tahm al-laittees?

Sit zilweku dsihwo wiffa pasaulē.

Salka, ka pehz gruntigas apredhinaschanas taggad tubstosch millioni zilweku dsihwojohht pasaulē, kas 3064 sinnamas wallodas runnajohht un kas 1100 sinnamas tizzibas turra. Zilweku widdejs wezzums 33 gaddi un 6 mehneschi. Weena zettorta dalka behrnu mirst preeksch 7ta gadda un pufse zilweku preeksch

47ta gadda. No 100 zilwekem 6 peedschwwo 60 un wairaf gaddus, no 500 zilwekem weens 80 gaddus un no 1000 tiffai weens 100 gaddus. Katra gadda nomirst 33 millioni zilweku, kas irr: 96,000 weena deena, 3730 weena stunda, 60 katra minutē un 1 katra sekunde. 33 millioni gan nomirst, bet turpretti 42 1/2 millioni ilgadda peedschwst. Ta tad ilgadda 9 1/4 milliones zilweku wairaf peedschwst un schis wairums eetu dikti leelumā, ja ne laif no laika zaur karreem, sehrgahm un jitteem nedabbigeem gaddijumeem tas wairums netiktu atkal pamasinahs. Uz 120 zilwekem wihreescheem un seeweesechem weens pahris saprezzejahs un tadeht isnahs, ka ikkatra gadda te wirs semmes 82,500,000 pahri fahsojahs.

Waggars un gruntigs laika-pareggis.

Waggars. Ko tu skattees gaisa?
Pareggis. Es gribbu sunahht, kahds laifs buhs!
Waggars. Nu, woi tu taggad sinni, kahds laifs buhs?
Pareggis. Ne! — Id.

Grahmatu sinna.

Mannā driktu-nammā pee Pehtera-basnizas warr schaddu jaunu grahmatu dabuhht.

Wissujannaka un wiffulehtaka Kreewiska Abeje no J. P. K. — Lai nu gan newarram fazzihht, ka ar scho abezi pa weenu woi diwi deenahm kreewiski eemahzifees, tomehr drohschi leezinajam, ka ta irr labba un derriga. — Maksa 5 kap. Ernst Plates.

Rabbibas un zittu prezzu tirgus.

Rihga, 11. Februar 1871.

M a k s a j a p a r :		
1/2	tichw. jeb 1 pudru kwesechu	4 r. 25 l.
1/2	" " 1 " " rufsu	2 " 70 "
1/2	" " 1 " " meeschu	2 " 25 "
1/2	" " 1 " " auju	1 " 35 "
1/2	" " 1 " " rupju rufsu miltu	2 " 20 "
1/2	" " 1 " " bibdeletu rufsu miltu	3 " 75 "
1/2	" " 1 " " kwesechu miltu	4 " 90 "
1/2	" " 1 " " meeschu putraimu	3 " 20 "
1/2	" " 1 " " grifku putraimu	3 " — "
1/2	" " 1 " " auju putraimu	— " — "
1/2	" " 1 " " firnu	2 " 50 "
1/2	" " 1 " " lartuppefu	— " 90 "
1	pudru	jeena
1/2	jeb pobdu	dseltes
1/2	" " " " apbinu	— " — "
1/2	" " " " fweesta	5 " — "
1/2	" " " " rabata	1 " 30 "
1/2	" " " " frohna linnu	— " — "
1/2	" " " " bracka	— " — "
10	pudru jeb 1 birkam.	trohna linnu
10	" " 1 " " bracka	43 — 54 — "
10	" " 1 " " bracka	36 — 42 — "
1	muzzu linnu sehlu	9 " 75 "
1	" " silku lajbu muzzā	14 " 75 "
1	" " eglu muzzā	14 " — "
10	pudru (1 muzzu) farlanahs fahls	6 " 25 "
10	" " " " rupja baltahs fahls	5 " 50 "
10	" " " " smalkas baltas fahls	— " — "

Naudas tirgus. Baltis banka biktetes — rub., Widj. usfal-lamas liblu-grahmatas 100 rubl, neusfallamas 93 rub., 5 procentu ushemu biktetes no pirmas leeneschanas 143 1/4—144 rub., no obtras leeneschanas 145—146 rub., Rihgas-Dinaburgas dselju-jella ahzijas 142—143 rub., Rihgas-Deigamas dselju-jella ahzijas 108 1/2 rub. un Dinaburgas-Witebskas dselju-jella ahzijas 145 rub.

No Bensures atwehlehts.

Rihga, 12. Februar 1871.

Atbildedams redaktores A. Leitan.

Sluddinaschanas.

Kallejo, lam labbas leezibas par to, la tas fawu darbu labbi proht un gohbigis jilweks irr, warr tuhlin woi ap Jurgeem smehti un darbu dabuht Schirrin-muischa (Steinfels) zaur Sez- zes mahjitaju. 2

Jaunas meitenes, las frosberenes ammatu gruntigi griib eemahzitees, lai peeteizahs pilse- fehta, Kalku-ela N 9, weenu treppi augfcha pee dabmu-frosberenes Grunthaal.

Rihgas Latw. labdarrischanas beedr.

Swehtdeen, 14. Febr., pullsten 3 pehz puse- deenas Laimeschu beedribas nammā buhs gadda- fapulze, kurrā tiks nolikti rehkeni par beedribas darrischanahm, isweheta komiteja un jelti rew- denti. Us fcho fapulzi usatjina jo pilnigi fanahht Komiteja.

Anz Plauttin,

las fchejenes Saltes mahjas epijies, Rujhenes draudse, luhda pagasta teefai ishludinaht, la wisfch ar faween parradneeleem griibohht isli- dsinatees, — tad fchi pag. teefa usfauz tohs, lam no Anz Plauttin labbas parradu prassifcha- nas buhtu bijuschas, lai eelfch triju mehnescha laika, no appafschā raitstina deenas flaitohht, t. i. lihds 22. April f. g., pee schahs pagasta teefas peeteizahs, jo wehlati pehz fchi nosajzita laika neweens netiks wairis peenemts, det pehz lilluma darrihte.

Rujhenes Leelas - muischas pagasta teefa, 22. Janwar 1871.

Kad tas Wezz-Beebalgas Plaude Ansch Ribus irr leelso parraddes krittis un fawu rentes mah- jas kontroktu un wisfu fawu mantu atdohd fa- wam meitaswihram Zehlab Gulbs, las lai apnemmas wissus winna parradus atmaffahht, tad tas pads Ansch Ribus un Zehlab Gulbs luhde, lai zaur Wezz-Beebalgas pagasta teefu tiktu wisfi winna parradu deweji usatjinati, — tad no Wezz-Beebalgas pagasta teel wisfi Ansch Ribna parradu deweji usatjinati, fawu parradu usdohht Wezz-Beebalgā pee pagasta teefas eelfch 3 mehneschu laika, t. i. lihds 3. Mai f. g., las nolikta laika ne-usdohfees, tee wehlati netiks peenemti un tā fawu parradu pasawdehs.

Wezz-Beebalgas walstis teefa, 3. Februar 1871.

No Burtneeku mahjitaja - muischas pagasta- waldischanas tohp wissas pilsehtu- un semmju- polizejas, appafsch lurrahm fchejenes pagasta- lohjekli usturrahhs, laipnigi luhgtas, teem pa- fcheem sinnamu darriht, la winneem rekruschu- ispielfchanas-beedribas darrischanas un pee gal- was-naudas malfaschanas tai 24. Februar f. g. pee schahs pagasta-waldischanas ne-istruhtufchi ja-atnahht. 2

Burtneeku mahjitaja-muischa, 5. Febr. 1871.

Leez wehrā!

Kad tas pee Mangall pagasta peederrigs Ans Karrin jau wairal gaddus bes paffes la blehhis aplahet wajajahs, fawas nodohschanas arri nau libdsinajis, tad tohp zaur fcho wissas semmju un pilsehtu polizejas mihligi luhgtas, to Ans Karrin, lur to atrastu, ja wajajahs, la arre- stantu fchaj pagasta waldischanai peestelleht. 1

Mangall pagasta waldischanā, 30. Janw. 1871.

No Widsfemmes Landrahtu-follegiuma teel zaur fcheem ralkteem sinnamas darrihts, la ta f. g. Widsfemmes semneeku firgu-Israhbdischanā un gobda- malku iebaldischanā 5. un 6. Juni tiks noturreta Lehrpatā un 17. un 18. August Walmeera. 1

Rihgā, ritterschafstis-nammā, 25. Janw. 1871.

v. Grünwaldt, ritterschafstes flitehrs.

Straupes wafes-stationā teel weena parteja nekulfitu linnu un weeni wahgi pahrdohhti.

No Polizejas atwehlehts. Drillehts un dabujams pee bilfchu- in gradmatu-drillehtaja Ernst

Pinku-muischā, 13 werstes no Rihgas, teel no Jurgeem 1871 ta weena-mohderechana us renti isdohhta. Slaidralas sinnas isdohhs turpat tai muischā. 2

Leepas-muischā (Bernigal), Leepupes basnijas draudse, irr weena pusemuis- cha isdohhdama. Klachtas sinnas pah- to is- dohs Rihgā v. Saenger lungs, masā Fuhrmann- elā N 4, woi Leepas - muischā pee muischas waldischanas. 2

25 lihds 30 tuhstoschi stohpi peena teel no 1. Februar f. g. fahloht eelfch weena gadda isrenteti Leel-Straupes-muischā zaur rentes lungu. 1

J. Daugull.

Pee Sallaspils peederriga pusemuischa

Budastalns

teel no 23. April f. g. us renti isdohhta. Abr.: Stohpiamuischas dselsu-jella stanija. 1

Diwi frohgi un peens irr isrentejams pee Ulbrod-muischas waldischanas. 2

Kownas gubernija, Nowoaleksandrownas ap- rintki no Katischi leelahs muischas teel us 12 gabdeem no 11. April rekthohht, isrenteta weena muischa, las fawama Sallas-muischa. Klach- las sinnas par to isdohhs Katischāde. 2

Mahrzen-muischā, Wehsohnes draudse allus- bruhstis un peenamohderechana no 1ma Febr. jeb no 23. April isrentejami. Klachtas sin- nas isdohhs turpat tai muischā. 1

Wihneeschu krehtl no wihl- fnes lohfa, ar twaika spehtu lohjiti, las lohpi weegli, stipri un lehti. Duzjis malka 32 rublus. Kad tahds krehtlis augsti kriht, tad nesaludst wis. Dabujami tapetu bohde pee drapleem Petri, Kalku-ela, R. Schweinfurta mahja, blaf- lam Redlich Engl. magasifhnei.

Beedribas-felhi.

Kallei-ela N 54, firgu-pastei prettim, ildeenās no pullst. 10 lihds 2, labba un fmekliga galas- suppe dabujama. Stohps malka 6 kap, puse- stohps 4 kap. 4

Kahdas

tuhstohsch flohtas

no jauneem behrfeem griib pirkt masā Kallei- elā N 16, pretti masam gildes-nammam. 2

Kad taggad pa seemas-jeku weegsala iswe- fchana, tad te no jauna pedabwajam fawu leelu krahjumu flunstigu druwu-mehfku

superfosfat,

las jau pa dauds gabdeem us semmehm par der- rigeem atrasti un las nahl no ta flaweta fabrika Pallard, Spewiche.

P. van Dyk,

Rihgā, leelā Pils-ela N 19.

Aisrelofchanas deht irr leetas la arri wefchā-rulle pahrdohdamas Mosk. Uhr-Rihgā leelā Smilfchu-ela N 40, fehta.

Amerilancefchu un Englischu wahgu-fmebru, bes smilthm, abdu-fmebru, las uhbeni zauri ne- laisch, Wihneeschu un Sweedru sehmel-lohjanus, Englischu wilst un labbos seepes ar aggalwofchanu pahrdohht un apstelleschanas rittigi isbarra F. Frommhold, Kalku-ela N 10.

9. un 10. Merz f. g. eelfch Wezz- Brengul-muischas, 7 wersti no Walme- ras, tiks us ofziona pahrdohhti daschabi wahat, lommanas, jalkas, mehbeles un zitti mahjas rikfi.

Par sinnu.

Ungur-muischā, Walmeeras kreise un Straupes basnijas drause, atrohnaht leelā mebrā diwi tes- ses pahrwiltis, pateesi labs un no suhsella tidrs spiritus, brandwihns, staraja woda un daschabi smalki fchehkeni, un teel ar peenemmigu un meh- renu zennu pahrdohhti. 1

Sweedru

kaufetas dselses dakas preefch arleem no 1 rubl. 50 kap. lihds 5 rubl. par gabbalu, pahrdohht

F. W. Gramann,

leelā Zehlab-ela N 12.

Ihpafchi semmju fainneekem daru sin- namu, kad es weenu

jaunu muddusi

preefch teem mafsem arleem esmu lizzis taitiht, zaur to tee plattal un labbal strahda.

Kas leelaku pulku pehr, teem dohschu par leh- taku tirgu.

1. Februar wallarā tilla pee Renzen postes- frohga tam pee Burtneek-muischas peederrigam fainneekam no Wuischneel mahjas, Reekstman, nosagts melns firgs, ar resnahm labjahm, leelu galwu, krehpes us krefo pusti, 7 gaddus wezs, ar abdas falkahm, eemauliteem, fedullu, leelu missina aplaltu luhfu, ar weeglahm bruhni pehr- wetahm lammanahm bes abdas, — wifs wehr- tibā 200 rublus. Tas firgs irr ihpafchi pee ta pasifhtams, la nelajch usfehstees un paffat-lahjas nelanj us augfchu jelt. Kas par to firgu un atsjuhgu warr flaidru sinnu doht, dabuhhs 20 rublus pateizibas algas.

Lai nakti no 2. us 3. Februar f. g. tam Zehfu kreise, Ehrgemes basnijas draudse, Ohmuku walstis Kala Beerbe fainneekam Andril Luga, irr no Wikandas tirgus brauzohht, is lohohes frohga fladdalas isfagta weena lehwre, ar gaisch dseltenu fpalwu un balganu asti un krehpem, ar weenu baluminu peere, 15 gaddus wezza ar flaltu au- gumu, 60 rubl. f. wehrtibā. — Gohdigs atrad- bejs teel luhgis, prett 15 rubl. f. atradibbas algu fche Ohmuku pagasta waldbibai atstelleht, jeb sinnamu darriht, tur winna atrohdahs.

Latweeschu teateris.

(Rihgas Latw. beedr. nammā.)

15. israhbdischanā.

Swehtdeen, tai 14. Februar 1871.

Benehze preefch

Rihgas Latweeschu beedribas teatera waddona

Adolf Allunan.

Birno reisi:

Preekos un behdas.

Original-lugga ar dfeedafchanu 3 zehleendōs un 6 bildes no Adolf Allunan.

Jauns dekorazijas-mahlderis Franf lungs. Malka par ee-efchanu; Lehntrehstis 1 rubl. 1. plazzis 60 kap. 2. plazzis 40 kap. Lohschas 40 kap. Gallerija 20 kap. Israhbdischanas deenā wehl buhs bes tam dabujami fahnu plattsch par 40 kap. — Biletet is deenas no pullst. 4-6 pehz pusedeenas irr dabujamas beedribas nammā. Gefahltums pullsten 7 wallarā.

Plate, Rihgā, pee Rehtera-basnijas N 1.

Laizigas mantas liktens.

(Stat. № 6.)

Dabba jau fimtu fimteem gaddu preelisch mums strahdajusi, seltu un fudrabu semmes dšikkums kau-sedama, almena-obgles bedsinadama un almenu kal-nus zepdama; wiinna almena augšchejo pufi fa-druppinajusi fa ta par semmi paliklusi, wiinna sem-mes wirsū uppes eetaisijusi, kas drehnumu dohd, fa kofhi un lauka-augli warr augt, kas mums wai-jadfigi; ar ihseem wahrdeem falkoht, wiinna dauds, daudj preelisch mums strahdajusi, lai mums wirs semmes jauka dšihwe buhtu. Bet wissu wiinna naw padarijusi, irr mums arri kahdu darbu atstahjusi un mums — to gandrihs newarretu tizzeht — naw wehl ar to darbu deesgan, un mehš deenu no dee-nas fewim til daudj ruhpes darram, fa no tam warretu kaudjes mest.

Laizigas mantas, ko if deenas bruhšejam, neween zaur dabbas= un zilwefu=darbu zekahs, bet arri zaur dabbas= un zilwefu=darbu teel atfal isnihzinatas. „Isnihzinah“ naw gluschi riktigi fazzihts; labbat buhtu kad fazzitu: Zaur dabbas= un zilwefu=darbu teel mantas newehrte. So lai ta leeta buhtu laut kahda buhdama, wiinnas newarr ta isnihzinah, fa ta no pasaules pawiffam pasuhd; tahs mantas un leetas, no fa falkam, wiinnas isnihluschas, bohja gabjuschas un ispohtitas, naw wis tadeht no pa-saules pawiffam nosubduschas, bet tiklai fawu is-flattu pahrwehrrijuschas. Kad tahs leetas ta wairs neisflattahs, ta mehš wiinnas bruhšejohd redsejahm, tad falkam, wiinnas isnihluschas; leetu newehrriba jeb isnihlschana arri no tam zekahs, fa tahs tai pirmā weeta wairs nestahw, wiinnas fawu weetu pahrmihjuschas.

Tas laiks, kur mantas newehrte, irr pee zittahm ihšs, pee zittahm garšch; zitta manta, tikko zehlu-fees, tuhlin arri newehrte teel, zittai paleel wehrriba daudj tuhstoschus gaddus.

Prohwesim kahdas leetas apluhšah. Kurras buhs tahs wissu waijadfigatahs laizigas mantas? Nauda, ehdamas-leetas, drehbes, nammi, istabas rihki, ee-rohtschi un maschines un tahs leetas, pee kam ja-strahda. Bet par wissahm leetahm zilwefam fewis pascha waijaga, wiinnam waijaga wesselu lohjektu, gaischa prahta. Wesselibu gan warr wehl par lai-zigu mantu faukt; bet gaisch prahts irr smalkata leeta, kas pee pasaules mantahm nepeederr.

Kunnašim pa preelischu par naudu, tapeh; fa par naudu gandrihs wissu warr dabduht. Kur nauda zekahs un kur ta paleel? Katris behrns sinn, fa selts un fudrahš teel no kalneem rakts, arri no uppes smiltim to isfallo un pehzat no tam taifa naudu. Naudu eenemm katru been un isdohd katru been, un tomehr ne weens neapdohma, kur wiinna paleel, kad tai laiks pagallam. Un naudai arri

laiks weenreis pagallam; tillab grascham ja beidsahs ta rubtam. Dasch lassitais buhs fudraba peeju kapeiku gabbalu rohka turrejis, kas til plahns bij fa siwu swihna, un rohka labbi bij jafaturr, lai wehisch to neaispubsch. (Labs namma-tehws arri tad graschus zeeti turr, kad wehja naw.) Ta eet grascheem, wehrdineem un kapeikeem. Wiinni pa-leel plahni un flitti, kamehr ne gannu sehns wairs preelisch teem zeppures nenonemm un wiinnas pa-jaude. Tad wiinni (tee naudas gabballi) kriht semme, famaisahs ar smiltim un isputt, jeb kahda pelle wiinnas atrohđ un schinako faweem behneem us seemas swehtkeem. Bet rubtus, pufsrubtus un zittu rupjaku fudraba naudu, to turra gan zeeti? Sinnams, tas buhtu deesgan behdigi, kad tee arr til ahtri is-puttetu, ta groschi un wehrdini; scheem ilgaks muhsch, tomehr weenreis gals atnahf. Karra-laikos dasch labs ar dahlderu maifu gabja us meshu un naudu pohds fabehris to semme aprakta, lai meera laikos buhtu ko dšihwoht. Bet neilgi peh; tam wiasch nomirra, zits ne weens no tam nesinnaja un ta kas pohds warr gulleht lihš pat pastarai deenai, ja kahds newitkoht ko ne-us eet. Bet wiss wairaf naudas gull juhras= un uppes=dibbena. No ta laika — un tas jau tuhstoscheem gaddu — kur mehš sinnam, fa zilwefi pa uhdeneem brauz, dascha fugge nogrimmufi ar wisseem zilwekeem un ar wif-fahm schurfahm; schahm fuggehni bij millijoneem selta un fudraba lahdiensch. Kur nu ap tahm fug-gehni aug krelles (Koralles) un siwis ohschna ap fuggu lohgeent, kamehr fugge fatruhđ un dahlderu lihš ar dukateem isbahrstahs pa juhras dibbenu. Zittus-aprih; leelas siwis un warr buht kahdu rettu sweineels juhras tihflu willdams ar dubteem aug-scha dabdu. Tad nu wiinni isflattahs jalki un pel-letu un nesinn wairs preelisch kam kalti.

Daudstahrt jau aprehkinahs, jif no wissas kaltas naudas, kas jau laudim rohka, wissā platta pasaulē pawiffam pasuddis; atradduschi, fa zaur nobilschamu un arri zittu laut kahdu wihst nestaitama nauda bohja gabjusi. Irr aprehkinajuschi, ko no 5000 millijoneem (dahlderu), kas Konstantin keisera laika bij, tuhstoschu gaddu laika til 300 millijoni palik-luschi un ta zitta nauda gluschi isjuddufi. Sin-nams, tai laika bij daudj larru, kur pilsehtas dut-scheem fadedsinaja un pulka naudas tiffa us swe-fchu semmi aismests. Franzuschu semme starp 1791 un 1792 kalla peh; muhsu naudas 10 un 15 ka-peisu gabbalus pawiffam 25 millijonus. Kad nu waldischana wehlat scho naudu falassija un wiinnas weeta zittu gribbeja kalt, tad til 16 millijonus ween fadabbuja, 9 millijoni bij gluschi isgaisuschi. Ta pat daschahm zittahm walstim arri gabjis. Apreh-kinahs, fa no wissas kaltas naudas if gaddus weena prazente pasuhd, t. i. weens rublis no fimts rubteem. Ciropa buhs peh; muhsu naudas rehti-

noht kahdi 4000 millijoni rublu faltas naudas; kad nu pehz minnetas aprehinaschanas if gaddus 1 rublis no fimta subd, tad no teem 4000 millijoneem fatru gadd, isnahf 40 millijoni, kas pasubd. Tas ir pasaul dauds naudas, bet ja-apdohma, ta dauds faltas naudas teef iskaufchts un par farrotehm, gred-seneem u. t. pr. istaischts. Dauds selta un sudraba is-eet pee apseltschanas un afsudrabschanas, pee treffehm, schnohrehm un knohpehm, fo nedabbu wairs til lehti fakauseht. Zil pulsthenam naw jadieft; kad to kahdu fimtu reischu par deenu no leschas welf ahra; zil sudraba farroteh nedilst ehdoht un puzze-johf! Bet ne-ween selts un sudrabs, arri warsch teef no naudas nemts; zil dasch labs wehrdinsch buhs par lastrohli pahwehrtrees, fur ehdeenu wahra.

Bet wairaf teef naudas taischts, nekâ pasubd; jo zilweti naudas ar labbu prahtu nepasaude — til eenemm ar labbu prahtu.

Kalifornijâ tilka desmit gaddu starpâ par tuhstosochu millijonu guldena (guldens = 60 kop.) selta israkts. Tahds swars selta newary til drihs pasust. Arri neteef muhsu laikos til dauds naudas apraktis lâ zittureis, jo taggad wairaf drohschibas; fugges wairs til dauds nenogrimst: fuggu-braufschana lab-bal eerikteta; bes tam ar leelu gudribu isdohmajufchi, lâ jubras dibbenâ warr tift un tahs nogrim-muschahs mantas augfchâ dabubht.

Papihra naudu isdohmajufchi, kas, sinnam, wehl ahtraf pohstâ eet, nekâ kalta nauda. Schi nauda warr ugguni fadegt un pirms tahdas lahdes isdoh-matas, fur eeflehgta papihra nauda arri ugguni newarr fadegt, irr dauds millijonu leesmâs sawu gallu dabubjufchi. Arri atgaddahs, ta pahrgalwigi kautini ar papihra naudu ziggaru eefmehke; flahde pee tam naw leela, lâ dasch warr buht dohma. Kad labbi isdohdahs, tad wezza papihra nauda teef fallaffita un fadefsinata. Pehz tam tahs plehnes is-fkreen zaur fkursteni un danzo pa gaisu. Un schis danzis naw wis tas flittakais darbs, fo tahs pleh-nites pa laudim staigadamas padarijufchas. Daschureis bij zitteem to plehnifchu deht jadanzo, fur paschi enegeti affaras noslauka. Muhsu laikos dauds wairaf papihra, nekâ faltas naudas pasaulê, un tap-hz arri naudas-wehrtiba weegla palikluffi lâ kahds gaisufsch; bet tadeht meh arri lehtal faprohtam, la nauda naw ta leelaka leeta, bet wihra tillufschais darbs, kas naudu pelna.

Schee beidsamee wahrdi ihsten labbi faprohtami, kad sinnam, kahdas leetas zilwefeem naudas weetâ bijufchas: lohpi pee gandrihs wiffahm wezzahm tau-tahm un wehl taggad pee Kirgiseem un Tscherkas-feem, labbiba un willa pee Persescheem, kaschotu ahdas Seemet-Amerikâ, datteles (kohu auglis) kah-dos widdos Afrikâ, tehja Siberijâ un augstajâ Asijâ, wafkis pee Amazonas uppes Amerikâ, linnu aubeklis Islandes fallâ, gleemeschu wahli Indijâ

un Deenmiddus Afrikâ un fahls gabbali (kegeki) Widdus Afrikâ.

Til dauds par naudas listeni. Kâ ar ehdamahm leetahm eet, kas — tē peeminnoht — no dascha par wifs labhako mantu teef turretas, to jau katris behrns finn. Winnaas no tibruma jeb semmes nahf un greeschahs tur atpallat, wifs masaf winnahm tur wajjadsetu eet un atjaunotees. Bet leels pulks ne-greeschahs wairs us ta lauka atpallat par mehfleem, fur audsis; yeld pa uppehm us juhru un barro fwis un zittus jubras dsibwneekus. Tadeht schee mehli naw zilwefeem pa wiffam juddufchi; jo fwis, austeri un leelee jubras wehschi teef atfal zittahm raddibahm par harribu, neween zilwefeem, bet arri jubras putneem. Schee jubras putni taifa us leelabs jubrahs fallahm leelus kalnus no mehfleem, fo par guâno fauz un, Giropeeschi wedd schohs mehflus no leela tahuma pahr juhru schurp, un tohs us saweem laufeem taifa, lai labbiba labbat aug. Leelaka datta no ehdamahm leetahm paleef pee zilwela pascha un pahweherschahs par affinin, meefahm, dsibflahm un fauleem. Us tahdu wihfi teef ehdamas leetas augstâ gohdâ; bet par to winnahm pehzgallâ ar zilwefu jabrauz tumfchâ kappâ, fur winnaas atfal par semmi un puttekeem pahweherschahs, ahstahras no ta garra, kas tahs preekschlait apdsihwoja. Tahm leetahm leetahs gruhtals listens, nekâ tahm, kas pahr mehfleem us lauka teef un gadda laikâ atfal par graudeem, fahli un puttehm jauki usseed. Bet arri teem fauleem un puttekeem buhs kahdureis sawi preeki, lai gan drufzin ilgal jagaida, lâ weens gads ween.

Par wiffahm dsibwibas usturra leetahm irr ta wajjadsigala gais jeb dwaſcha; kad nesinni, kas gais irr, tad aisspeed mutti un deggunu, tuhlin mannifi, ta truhst. Ta leeta, fo zaur mutti un deggonu eewelzi dwaſchu wilfdams, tas irr tas gais; winsch zaurflattams lâ stils, tapehz ta tuweenê newarr redseht. Gais naw weena leeta, bet jaulta; winnam 79 dattas flahpelta un 21 datta flahbelta, un kahda masa datta ohglu flahbuma ar uhdens gabfi. (Kas flahbellis flahpeltis u. t. pr. lâ arri zittas gaisa sortes, par to us preekschu ihpaschâ rak-stâ wairaf.) Isaudsis zilwef ar fatru dwaſchas wilzeenu eewelf plauschâs 40 fubit-zellus gaisa. Kâ jau minnejahm, gais jeb dwaſcha irr maifita leeta tâ lâ par pr. uhdens ar zukkuru; pa preekschu redsi zukkuru un uhdeni, bet kad zukkurs uhdeni iskuffis, tad abbas leetas palikufchas par zukkura uhdeni. Kad nu gribbi zukkuru atfal dabubht rohâ, tad zukkura uhdens jawahra; uhdens aisskreen par twaileem un garraineem, zukkurs paleef wahramâ traufâ. Tâ arri gais teef us dattahm schirts, kad to truh-tis eewelf; weena datta flahbelta saweenojahs ar ohgtu gabfi, kas affinis pahraf, un lâ ohgtu flahba gabse atfal teef no kruhtim ispubsta; zitta flahbelta datta saweenojahs ar uhdens-gabfi un teef par ub-

deni, kas kà twoiki arri teef ispubsti. Tà gaisf starp wiffahm zilwela dshiwibas usturra leetahm teef wairaf un ahtraf bruhkchts; kas weenà azzu mirkli muhsu kruhtis strahdà, to redjam ohtrà azzu mirkli par twaiku gaisà jeb pee aissfalluscheem lohgeem istabà. Par laimi gaisa irr til dauds us pafauls, ka to par walti dabbutjam; bet zil gaisf wehrts, to tas sim, kam kallu aisschnauds. (Bittàs semmès effoht par gaismu jamalkà, prohti: jo wairaf lohgu, jo wairaf jamalka.) Kad kahdu reis gadahs, ka weenà ruhme par dauds kauschu, tad dasch labs rubli un wehl wairaf dohtu, ja warretu mutti pee atflehgas zauruma turreht. — Lai gan wiffas leetas daschadi pahwehrschaß, tomehr tahs gallu no galla apstattoht paleef pastahwigas, to warr pee gaisa flaidri redseht; gaisa isbruhkeschana zaur zilwelu un winna behgshana no zilwela nosihme ittin flaidri wiffu zittu laizigu mantu likteni.

(Us preekschu wehl.)

Vasuddis un atkal atrosts.

Ittin afs rihta-wehjsch puhta pa Leepajas eelahm. Tas bij Dezember mehnesi, kur winsch tà kà traks famos zectuma dshel-trellinus gribb falauft, tà wehjsch neschehligi lepnus jumta dastinus pafemmoja, tohs pa simteem us eelas mesdams. Zilwekeem tas nebehndceks fitta affu sneegeu waigà, it kà buhtu rihstes.

Bij toreis wehl stipraka seema, nelà schogadd. Kas pret winna affeem sohbeem ar firtu apgehrbu newarreja brunnotees, tam seema drihs kahjas, drihs rohkas pirkstu, jeb ausi wai deggunu til kluffu nolohda, ka ne manniht nemannija.

Bij walkars. Bohdes ar wiffahm tahm dahrgahm mantahm aissfeggtas. Leeli zilwefu barri nebij wairs us eelahm redjami, tikkai retti ween kahds kaschokà eetinnees ahtri us preekschu dewahs un kahdas karrites baggatus lohpmannus libds ar dahmahm us balli wedda. Pulkstems fitta desmit, un nu fahfahs ihstais nakts-waktneeku laits. Weenam no winneem bij Melders wahrda un tam waijadeja kahdu pilssehtas daku apwalteht, kas pee paschas jubrmallas atraddahs.

Behz desmiteem jau palikka gluschi klufs, tikkai kahds faskllis meeschu-mikkels willahs fingedams us mahjahm. Bet Melderam nepatikka wis klaukstees, jo tam wehl behdas firdi grausa, tapehz ka septinu gaddu wezs dehlinisch, Prizzis wahrda, nupat mirris.

Us weenreis winsch peepeschi pee kahda leela namma paleef stahwoht. Melderam azzis kriht us kahda behrna, kas us ta namma almerna-treppehm pufs gullu eefnaudees. Kurwihts tam ar kringeteem un kahdahm masahm prezzehm klahht. Masais warreja buht kahdu septinu wai astonu gaddu wezs.

Nakts-waktneeks eet klahht und fauz, bet behrns ne-atbild — wai nu winsch aismidts jeb jau noht!

Melders nehma to ais rohkas, bet tas jau bij stihws; aufsts winsch bij kà leddus.

Wai winsch pateest nosallis? Re, jo Melders manna, ka tam wehl dshiwiba faulds, behrns wehl dwaschu wehl. Tas nitnais aufstums sawu darbu til nule eefahzis, un Melders, apdohmadams, ka tam dehla wairs naw, steidsahs, scho nabbadsinu no nahwes glahbt.

Winsch zeff to nabbaga behrninu augschà, apsed ar kaschoku un gribb winnam denniaus berst. Bet pirms winsch to eefahl, jau masais atmohstahs, leelas spohschas aztinas atwehrdams. Pirmas darbs winnam kert pehz kurwischa. Tad winsch passihst to wihru no zepures, ka effoht nakts-waktneeks un no bailehm eelleedsahs.

„Nebihstees, dehlin!“ Melders til mihligi falka, zil ar sawu grubbutainu balfi warr. „Ro Tu til wehlu un til augstà nakti te darri? Pulkstens buhs drihs diwpadsmi!“

„Es — aismiggu negribbedams,“ behrns ar lehnu bet skannu balfi atbildeja; „un tad gulleedams sapnoju, ka pats Deews manni nemm un pats wedd prohjam.“

Melderam to dshirdoht firds fahla gauschi fahpeht; atminnedamees, ka pascham dehs mirris un pehz behrna wahrdeem taggad Deewa weeta tizzis, winsch apnehmahs behrninu dshiwibai usturreht.

„Wihlais tehtin, neweddeet manni us polizeju!“ tà sehns luhdsahs, jo puika winsch bij.

„Lainibu falkoht, tas mans ammats, bet kad teikfi, kur dshiwu, un ja tas naw tahlu, tad Lewi us mahjahm pawaddischi. Labprahht Lewis weena pascha ne-atstahdu, jo Tu atkal negribbedams warretu eemigt un tad warr buht us muhschigeem laikeem. Tu effi nespehzigs puika, un wai sinni, nahwe irr bahrga un breefmiga seewa. Kur tad Tu dshiwu?“

„Tas irr labbi tahlu, kahdas diwas werstes.“

„Til tahlu newarru sawa ammata deht eet. Un us polizejas waktis Lew arri nepatihf.“

„Re, ne, luhdsami, tur ne! Es jau effu gohdigs zilweks!“

„To gan tizzu, dehlin. Un fauns arri ne kahds nebuhtu, kad Tu us polizejas wakti eetu un tur isgulletohs; bet tahdu bailu Lew nedarrischi. Zittad ne kà newarru, ka Lew janahht man libdsi us mannu kohrteli.“

Nu winsch wis apfahrt flattijahs, it kà ko flittu darridams.

„Wehl stunda naw pa gallam,“ Melders teiza. „Mahz drihs! Dabbusi firtu gultu, jo effi faskllis kà rags. Eht gan arri gribbahs?“

„Schodeen til weenu weggi apehdu,“ sehns nopubsdamees teiza.

„Al Tu nabbadsinsch! Til weenu weenigu weggi! Mahz nu, dabbusi pee mannis arri eht. Bet wai wezzaki Lewis nemeklehs?“

„Man naw ne tehwa ne mahtes; dshiwaju pee kahdas seewas, kas manni peenehmuffi, un tai paschai

naw to ehst. Lihds schim winna bij gauschi nifna, un es warreju fstreet tur gribbeju un darriht, kas patikka, bet nu winna flimma, tapehz dohmaju ar fawabm prezzehm preefsch winnas to pelniht."

"Tu effi labs dehls! Mahz driht, jo man naw waffas."

Pehz kahda brihscha abbi bij mahjäs pee nakts-waktneeka.

"Schè, seewin, Lew atweddu nabbagu sehnu, kas titto nebij nofallis," Melders teiza. "Usaemm winnu muhfu Brittscha deht."

"Manni arr par Prizzi fauz" sehns launedamees teiza.

"Rà tas wifs eetrapijees!" Melders rohkas fallizis eesauzahs. "Seewin, dohd winnam ehst! Man tuhlin ja-eet prohjam. Ar labbu natti, dehlin!"

Wiasch puifam rohku sneegdams, dewahs prohjam. Gaismai swihstohht Melders nahza no waffs mahjä.

Puifa gulleja fawâ ihpafchâ gultâ til meerigi, ka Melderam par to leels preefs bij. Pehz tam, kad pats kahdas stundas bij nogullejees, fahka sehnu ispraffiht. No sehna atbildahm warreja noprast, ka wiasch jau to mahf un ka tam tibra firds, bet no kurreenes tas effohht un kas tehws un mahte bijufchi, to wiasch nesinnaja. Prizzis teiza, kâ to feewu fauzohht, pee ka wiasch lihds schim bijis, un Melderam fawadas dohmas nahza prahâ, kad tas sehnam tai-fijahs lihds eet.

Prizzis nu Melderi wedda us fawu mahju weetu. Tur kahda feeweete ar pinkainem matteem isnahkufe fazzija:

"Lew ne mas nebij wehrtes, atpalkat nahst. Te ne weens par Lewi wairs negahdabs — winna irr jau nomirrufe!"

(Us preefschu wehl.)

Wihrischki, kam peens fruhstis.

Deesinn, wai jau kahdam buhs prahâ nahzis, par wihrischku puppeem to dohmaht un praffiht, tapehz tee no Deewa radditi, kad tur peena eelfschâ naw. Wezzôs un jaunds rakstôs atrohdam, ka jau daudstahrt wihri atgaddijufchees, kas peenu dewufchi un behrnus sibdijufchi. Wairaf kâ tuhlfstosch gaddus atpalkat jau Aristoteles raksta, ka no wihra fruhstis, tur drufzia peens mannam, nahloht labbi pulka, kad behrnus fahloht sibst. Wezzo greeku kasuganni berfa jaunahm kasahm ar nahtrahm tesmenus, lai peenu dohd. Teel arri stahstihstis, ka wezjee Greeki us Lemnos un Korsilo fallas ahfchus flautufchi. Jaunakt raksti to apstiprinohht.

Daschi pasauls-stahstu rakstneeki, kâ Aleksanders Benediktus, Santorellus, Teria, un tas bihflabs Roberts no Daru arri stahsta par wihreem, kas peenu dewufchi. Kahdam wihram, kam Sirijâ dshwojohht feewa nomirra, speeda fawu sibdamu

behrnu pee fahpju pilnas firds, jo behrniasch gauschi brehza, un tuhlin pehz tam wiasch nomannija, ka peens tam fruhstis nahza un wiasch nu fawu luttelliti pats warreja sibdinahht. Deenwidbus Amerikâ wehl taggad warroht dauds tahdu wihru at-rast, kas behrnus sibdoht.

Aleksanders no Humboldt stahsta, ka wiasch pa Ameriku reisodams usgahjis kahdu Giropeeti, kas arri fawu dehlu sibdijis. Tas bijis pee Kumanas Arenas fahdschâ un to wihru fauzâ par Lozano. Behrnus fahka sibst un tai paschâ azzumirkli arri peens nahza, tilpat falds un derrigs, kâ no mahtes fruhstim. Fruhtis Lozanam peereeteja un wiasch warreja mahtes weeta fawu behrnus usturreht. Sa-peeminn ka kreifa fruhstis wairaf peena dewa, nekâ labba. Humboldts redseja tehwu un dehlu, to wiasch sibdinajis. Fruhtis Lozanam bij gauschi frunkainas.

Us tahdu wihst warr tehwi, kam behrniasch bes mahtes atleef, prohweht, wai isdohfees par emmu buht.

Smeeklu stahstini.

Ne senn stahweja us Dinaburgas muhreta Dausgawas tilla leels pulks kauschu ap kahdu dim-padsmitt gaddu wezzu meiteni, kas raudaja rohkas schnaugdama un stattijahs no tilla uhdeni. Zitti praffija, tapehz raudohht, zitti atkal fauzâ: "Kau, tur winna pa uhdeni kuffahs! — Nu grimst dibbinâ! — Nu atkal nahf augschâ!" Jauns baggats lohpmans par tiltu jahdams arri to dsirdeja. Wihrtahs tehws tam pretti jahja, un jaunekam gribbejahs israhbitees, to wiasch warr. "Tur winna peld!" kâ wiasch dsird fauzohht un eerauga behrna gihmi, kas uhdens wirfû peld. Ahtri no sirga nolehzis dewahs uhdeni un peepeldeja pee behrna, fagrahba to un peldeja mallâ. Bet liffahs, ka flifkonihstis jau glufchi stihws. Welsohht to newarreja aplufloht. Mallâ nahzis atradda, ka nebij wis behrnus, bet refna lelle. Cassitais warr dohmaht, kâ kaudis smejhahs.

Kad zilwekus pasihst gribb, kad waijaga ar teem apeetees; kad winnus gribb mihleht, tad teem buhs labbu darriht; bet kad zilwekus gribb zeenâ turreht, tad waijaga no winneem tahlu buht.

Kad zilweks tiffai laimigs gribb buht, tad tas naw gruhsta leeta; bet dauds zilwefi gribb laimigakt par zitteem buht, un tas irr gan gruhsta leeta.

Atbildedams redaktehrs A. Veitan.

No Senjures atwehlehts.

Kihgâ, 11. Februar 1871.